

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus V. Mittit Moyses viros qui explorent terram promissionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

bat. Et quia tam pestilens erat hic morbus, ut reliquos statim inficeret, *Exclusa est*, inquit Scriptura, *Maria extra castra septem diebus.*

Sed quid factum *Aurone*, qui ejusdem culpæ reus erat? evasit poenas: Cum enim, ait Scriptura, vidisset *Mariam* leprosam, statim accurrit ad *Moysem*, & dixit: *Obsecro Domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus.* Sine mora confessus est suum peccatum, & confessione illud delevit, & sic liber fuit à poena. Tunc rogavit *Moysem*, ut oraret Deum pro *Maria*; oravit *Moyes*, dicens: *Deus, obsecro sana eam, & sanata est.* & revocata ad castra, ut viveret, sicut prius, in medio populi.

DISCURSUS V.

Mittit Moyses viros qui explorent terram promissionis.

Post hæc profecti sunt filii *Israel* in *Pharan*, ibique fixere tentoria, dixitque Deus ad *Moysem*: *Mitte viros qui considerent terram Chanaan, quam daturus sum filiis Israel, singulos de singulis tribubus, ex principibus.*

Vocavit ergo *Moyes* duodecim principes, & dixit ad eos: *Ite, & considerate terram Chanaan, qualis sit, & populum qui habitator est ejus, utrum fortis sit an infirmus, si pauci numero an plures. Ipsa terra bona an mala: Urbes quales, muratae an absque muro; humus pinguis an sterilis, nemorosa, an absque arboribus. Confortamini, & afferte nobis de fructibus terra. Cumque ascendissent exploraverunt terram à deserto *Sin* usque *Robeb.**

Jam quadraginta dies impenderant explorandæ terræ, quando reversi sunt, & narraverunt *Moyse*, ac populo dicentes: *Veni- mus in terram ad quam misisti nos quæ revera fuit lacte & melle; ut ex his fructibus cognosci potest, absciderant enim palmitem cum uvâ sua, inquit Scriptura, quem portaverunt in veste duo viri, de malis quoque granatis, & de ficis loci illius tulerunt.* Sed terra illa, inquebant, cultores fortissimos habet, urbes grandes atque muratas. Alii vero dicebant: *nequaquam ad hunc populum valeamus ascendere, quia fortior nobis est; terra quam lustravimus devorat habitatores suos, populus quem aspeximus, proce- ra statura est, ibi vidimus monstra quedam filiorum *Enac* de genere *Gigan- teo*, quibus comparati locusta videbamur.*

Bbbb 2

His

His auditis incœpit populus murmurare, sed *Caleb*, qui erat unus è duodecim qui missi fuerant, compescuit murmur populi, dicens: *Ascendamus & possideamus terram quoniam poterimus obtinere eam.* Hæc est series totius historiæ: Videamus modo quid inde possimus dicere ad instructionem morum.

Ac primum quidem reflecto ad illa verba: *Absciderunt palmitem cum uva sua*, idque juxta *torrentem botri*. Per *torrentem* intelligit passim Scriptura, magnos dolores & aduersa: Sic ait *David* de *Christo Psalm. 109*: *De torrente in uia bibet*, hoc est, multa & graua patietur: Rursum *Psalm. 123*: *Torrentem pertransiuit anima nostra*, hoc est, multa passi sumus. Per *uua* uero significantur dulcedines, consolationes & prospera: *Absciderunt ergo palmitem cum uua sua*, de *torrente*, illi qui iuerant ad terram promissionis: Sed quis unquam uidit uitem aut uuas crescere in *torrente*? Quis ille qui expertus est uiam quæ nos ducat ad terram promissionis cælestem: Ibi crescunt uua & uites in *torrente*, dulcedo aternæ gloriæ inter dolores & calamitates: In ipsis dolorum *torrentibus* crescit suauitas beatitatis: Nemo enim tantus potest esse peccator, nemo tam sanctus, qui non colligat uuas de *torrente* ut sic eueat in cælum: Dum cæditur uitis, & lacrymas fundit, per lacrymas & vulnera paratur ad proferendas uuas, & generosissimum uinum: Numquid à duobus discipulis iuis petiit *Christus*, an possent bibere calicem passionis suæ? Quare hoc? Quia petebant primas sedes in regno *Christi*, illic, inquit *David*, propinabit *Christus* plenos calices voluptatum, illic beatæ animæ *inebriabuntur ab ubertate domus Dei*, sed prius epotandus calix passionis, uinum enim illud cæleste non creuit nisi in *torrente*, de quo *Christus* ipse, juxta *Davidem*, tam large bibit in uia.

Et quare putas ex aqua uinum factum in *Cana Galileæ*, quod ut gustauit *Architriclinus*, dixit se nihil ad id temporis gustasse meracius, & generosius, nisi ut intelligamus, arumarum ac lacrymarum aquas in uinum uerti beatitatis? Ideo *Christus* tum mentionem fecit beati calicis, cum suum cruorem effundendum prædixisset in cœna. *Hic est*, inquit *Matth. cap. 26*, *sanguis meus qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum: Dico autem uobis, non bibam modo de hoc genimine uitis usque in diem illum, cum illud bibam uobiscum in regno patris mei.* Illius convivii numquam meminerat: Nunc primum de illo agit, quia copiose egerat de suis suppliciis proferendis.

Aduersitates causa consolationum.

ferendis, æternitatis enim deliciæ feruntur per calamitates & vulnera, spinæ quas hic patimur in coronas mutantur, cruces in thronum, calix doloris in calicem gaudii, aqua tribulationis in vinum quod Beati bibunt in cælo, fel mutatur in mella, mons Calvariæ in cælum. Sanguis meus, inquit *Christus*, effundetur, sed inde nascetur vinum quod vobiscum bibam in regno cælorum.

Proinde merito credidit *David*, se destinatum ad gloriam æternam, quia prævidebat sibi impendere ærumnas; dicit enim *Psalms*. 21. Video quoniam tribulatio proxima est, & cum texuisset Catalogum eorum quæ patiebatur, tunc exclamavit: *Apud te, Domine, laus mea in Ecclesia illa magna cælorum*. Hic deprimor, ergo ibi exaltabor. Tanta est æternitatis beatæ cum dolore conjunctio! Nostra est beatitudo, si deprimimur, & non refugimus pati.

Dicit *Ioannes Apocal. cap. 21*, quod Deus in cælo abstergat omnem lacrymam ab oculis sanctorum: Ergo prius flere qui nunc exultant præ gaudio, veneruntque non sine cruore ex pugna mortalitatis, quia prius, ut ibidem ait *Ioannes*, coacti fuere lavare stolas suas in sanguine agni. Vocabatur *Elias* in montem *Horeb*, ut illic videret Deum, sed debebat illud iter conficere per tædiosam desertum ubi nec ullus homo apparebat, nec fruges quibus vesceretur, sed unico subcinericio pane & frigida potu contentus, nullo alio per quadraginta dies alimento confortatus.

Non possumus Deum videre in cælo nisi patiamur, alioquin verum non esset quod ait *Apostolus*: *Per multas tribulationes oportet introire in regnum Dei* Hoc primum.

2. Reflecto ad illa verba: Detraxerunt, illi nempe qui missi fuerant à *Moyse*, terræ promissionis quam inspexerant, apud filios *Israel*, & statim incœperunt illi murmurare Ecce, illi male loquuntur, & mox populus, incipit male loqui; Hoc est quod *Paulus* ait, *1. Cor. cap. 5*: *Nolite seduci, corrumpunt bonos mores colloquia mala*: Non loqui mihi, sed tonare videtur *Paulus*, cum has *Corinthiis*, de colloquiis leges præscribit. Nam pravitate sermonum non elidi pudorem ait: Multi enim succumbunt, sed revalescunt, & prostrati victoriam referunt. Non vulnerari ait: Multi enim vulnera referunt, sed post vulnus iterum sanantur, & triumphant. Non dicit malis colloquiis innocentiam perdi: Sed, *corrumpunt*, inquit, *bonos mores, colloquia mala*: Hoc est, nihil relinquitur in audiente quod

Colloquia
prava:

Bbbb 3

non

non sit obnoxium corruptelæ: Et hoc agunt ista colloquia non in mores pravos, sed probos, qui à corruptione longissime aberant. Ut scias hujus veneni tantam esse perniciem, ut ea quoque corrumpat, quæ videbantur minime posse corrumpi. Vox una factis est aliquando, ad totum hominem, quantumvis pium, corruptendum.

Paucis verbis utebatur *Absalon* ad eos qui veniebant ad aulam patris sui, pro negotiis suis, dicens: *De qua civitate es tu? Videntur mihi sermones tui boni, sed non est qui te audiat. Quis me constituat judicem?* Quid inde secutum? tumultus in populo contra *Davidem*, ipse fugatus ex aula, intrusus in imperium rebellis patri *Absalon*, cædes ex utraque parte innumeræ, ut mirum sit quomodo ex tam parva scintilla, tantum potuerit excitari incendium, nisi sciremus tantam esse pestem colloquii pravi ut firmissima quæque corrumpat, quando illa vel tenuissima stilla asperferit.

Vidit olim *Judea* *Pilatum* clamoribus, delationibus, & accusationibus Scribarum & vulgi reluctantem, ac dicentem: Nullam invenio in *Christo* causam mortis: Sed mox ita succubuit, ut adjudicaret fieri petitionem eorum, cæsumque virgis, spinisque coronatum, non damnavit solum, sed etiam medium inter latrones egit in crucem.

Quibus ille muneribus deflexus est à justitia? nullis. Qua territus seditione aut apparatu armorum dejectus è folio æquitatis? nullo. Solis verbis inde dejectus est.

Sed fortasse longa oratione quam aliquis habebat eloquentiâ tantâ ut esset digna *Demosthene* vel *Cicerone*: nihil minus: Vix decem verbis ex optimo judice factus est parricida innocentis: Et quæ illa verba? *Si hunc dimittis*, clamabat populus, *non es amicus Cæsaris*. Si tu tantam in tali præside corruptionem & inconstantiam miraris, ego sane non miror: Quia tam paucae voces: *Non es amicus Cæsaris*, fulgur illi videbantur, quo in extremas miseras à *Cæsare* projiceretur: Tantum veneni secum trahit vel brevissimus discursus non bonus, ut totum *Pilatum* corrumpat.

Cum fratres Patriarchæ *Iosephi*, pascerent oves in agro, & de longe vidissent illum advenientem, *cogitaverunt*, inquit Scriptura *Genes. cap. 37, illum occidere*; an aliquid ipse novi contra illos commiserat? exacerbabat illos prius narratione somniorum suorum, accusarat illos apud patrem de crimine pessimo quod olim com-

miserat.

miserant : Antiqua illa erant : Cur jam de novo deliberant illum occidere, si nihil ille novi commiserat? audi. *Cogitaverunt*, inquit Scriptura, *illum occidere, & mutuo loquebantur, ecce somniator Venit* : Mutuis sese colloquiis in fratris necem concitavere, & per ista colloquia, invidia illorum quæ jam latebat sub cinere, exarsit in flammam, hinc *cogitaverunt illum occidere*, & unde hæc flamma? quia *mutuo loquebantur*.

Denique sermones iniqui & mendaces illorum qui fuerant missi in terram promissionis quibus terram illam describebant plenam crudelissimo hominum genere, ac monstros, ita seduxerunt populum *Israëliticum*, ut *Moysem* contempserit, in *Aaronem* lapides corripuerit, & reverti voluerit in *Aegyptum*; Et quamvis alii conarentur illos componere, dicentes, esse *terram fluentem lacte & melle*; non timeatis, inquebant *populum terra hujus, quia sicut panem eos possumus devorare, Dominus nobiscum est, nolite metueret*. Sed tantum abest ut tali sermone illos componerent, ut eo magis concitarentur ad murmurandum, & jam lapidibus obruerent *Moysem*, & *Aaronem*, nisi Dei nubes se interposuisset, & liberaffet à morte; mox in illos à Deo lata sententia est ut nullus eorum terram promissionis ingrederetur, *feriam enim illos*, inquit Deus, *pestilentia, atque consumam*. Viden? quam severa sit divinitus in tumultuantes quos videt malis colloquiis depravatos? Et merito: Raro enim extinguitur incendium, quod per malam linguam excitatum est.

Hinc tanta cura ac sollicitudo in parentibus *Romanis*, ut nullum impurum verbum proferretur ubi puer aderat, ne teneris animis semel imbibitum, numquam deinde deleri posset. Qua super re acerrime *Bernardus* excurrit *Serm. 24 in Cant*: Unus est, inquit, qui loquitur, & unum tantum verbum profert, & tamen illud verbum, uno in momento, multitudinis audientium, dum aures inficit, animas interficit.

Hoc tandem est quod ait *Paulus*: *Corrumpunt bonos mores colloquia prava, sed præ cæteris impudica, quæ passim in consortiis juventutis, & non raro, etiam inter variæ conditionis homines, in conviviis habentur, non tantum quibusdam involucris tecta, sed etiam aperta, & dum vinum quod lætificat cor hominis bibitur, sparguntur spumæ inferni, & sputa diaboli (sic enim verba impudica vocat *Peraldus*) quæ animas inficiunt.*

Et

Et in hoc multi Christiani, quod pudor est, peiores sunt ethnicis. Accipio Scripturam in testem *Daniel cap. 5*, ubi describit convivium illud *Balthasar* regis *Babyloniae*, in quo nihil deerat quod poterat fræna laxare luxuriæ; aderat quidquid deliciarum habet aer in avibus, sylvæ & campi in quadrupedibus, flumina & mare in piscibus, aderant maximi totius imperii principes, aderant uxores eorum & concubinæ, omnia denique ad incendendam libidinem composita: Nihilominus tamen post hæc omnia dicit Scriptura: *Bibebant vinum, & laudabant deos suos.*

Quis unquam credere potuisset, nisi Scriptura diceret, idololatrias, & *Babylonios* quidem, hoc est, in civitate quæ sibi similem non habebat in licentia & luxu; imo & principes, qui nihil sibi illicitum esse existimant, non effudisse se in omnem quidvis loquendi licentiam? nihil simile: Non disputabant de feminarum capillis, ac cirris: Non quærebant an passi an adstricti crines plus arriderent in femina, quinam oculi acriores glauci an subnigri: Non differebant de petulantia quovis usu, abusuque lascivia: Quid ergo? *laudabant deos suos*: Quis non stupeat? mille ex Principibus, *Babylonis* accumbebant mensæ, & nemo erat qui non laudaret Deos suos, nemo qui verbum impudicum proferret, sed *laudabant Deos suos*, etiam inter vina, inter omnes delicias, in consortio tot levium feminarum agebant de diis suis.

Quis jam inter epulas meminit Dei? Quis in conviviis loquitur de cælo? *Assyriorum* princeps *Balthasar*, ita cum principibus epulabatur, ut à Deorum suorum laude non interquiesceret: *Bibebant vinum, & laudabant Deos suos*: Inter pellices & concubinas differebant de diis idololatriæ. Christiani vero, tantum abest ut Deum laudent, ut è contrario non pauci cælum sermonibus impuris oppugnent. In *Assyriorum* vino supernatabat religio, in Christianorum vino religio non semel submergitur: *Babylonis* infundebant quasi cælum in calices suos, dum laudarent Deos suos, & infundent Christiani in calices suos sordes linguarum suarum, quibus & se, & alios inficiant? ergone convivari non possumus, aut nos oblectare, nisi oculis, nisi animo, nisi lingua fornicemur? Pergamus ad alia.

*Judicia humana non
estanda,*

Tertium quod reflecto in verbis eorum quos *Moses* miserat in terram promissionis, est illud, quod ex una parte essent qui terram istam laudarent in summo, dicentes, terra est quæ fluit lacte

& melle, ecce portavimus nobiscum fructus illius, palmitem uvæ, qui ut videtis, tantæ magnitudinis est, ut debuere portari in vecte: Videtis etiam malo granata & ficus quas attulimus, omnes præstantissimos fructus, hinc potestis colligere quam sit felix ac ferax regio. Præterea incolæ non adeo fortes sunt ut eos superare non valeamus, quare magno animo estote, & nolite timere.

Ex alia vero parte dicebant alii: *Terra quam lustravimus devoravit habitatores suos, populus quem aspeximus, proceræ stature est: Ibi vidimus monstra quedam filiorum Enac, de genere gigantum, quibus comparati locuste videbamur.*

Primi omnia facillima faciebant, & animabant populum ut viam versus terram promissionis arriperent: Secundi omnia faciebant molestissima, & terrorem populo incutiebant, ne iter illud prosequerentur. Primi repræsentabant angelos bonos, qui nos assidue animant ut prosequamur iter quo tendimus ad terram promissionis cælestem, ostendentes illud non esse difficile, terram illam esse lacte & melle manantem, & locum omnium deliciarum ac voluptatum. Secundi repræsentabant angelos malos, qui nobis persuadere conantur iter illud plenum esse monstris, quæ homines devorent, & gigantibus, quibus non possumus resistere.

Via qua ad cælum tendimus, sunt mandata Dei ac virtutis: Hoc unum nobis occinunt angeli, quod ait *Ioannes Epist. 1. cap. 1: Mandata Dei gravia non sunt, & quod ait Christus Matth. cap. 11: Iugum meum suave est, & onus meum leve.*

Mandata Dei gravia non esse probant 1. *Augustinus lib. de grat. Christi, cap. 16, dicens: Gravia non sunt, quia non trahunt deorsum: Quidquid enim grave est, ut lapides, lignum, ferrum, terra &c. & per se cadunt deorsum, & alia secum trahunt. Mandata vero Dei, inquit Didymus Alexandrinus, hominem levant in altum, ergo non sunt gravia.*

Explicat hoc similitudine *D. Bernardus Epist. 72, ad Ramaldum: Leve est, inquit, quod portantem non gravat, sed levat: Ubi, inquit, occurrit de pennis avium, mirum opus naturæ: Unde grossecit materia, inde sarcina levigatur, & quantum crescit in massa, tantum decrescit in pondere. Hoc plane in pennis similitudinem oneris Christi exprimit, quod & ipsæ ferant à quibus feruntur.*

Cccc

Præ-

Prægrandium alæ volucrum, grave in se pondus habere videntur, eo tamen ciconiæ, ardeæ, aquilæ pernici feruntur per aera volatu: Ipsæ ferunt à quo feruntur, & ut ait Poeta, sine pondere habentia pondus.

Amor omnia vincit,

Inde concludit *Augustinus in Psalm. 122*, nihil esse tam grave, cui amor non addat alas: Ascendit, inquit, volando, qui ascendit amando; D. quoque *Bernardus Serm. 43, in Cant.*: ad illa verba, *Canticorum Cap. 1: Fasciculus Myrrha dilectus meus mihi*, Non fascem, inquit, sed fasciculum dilectum dicit, quod leve præ amore ipsius ducat, quidquid laboris imminet aut doloris. An non fasciculus jugum *Christi*, quod ait esse suave, & onus leve? Non quia leve in se, sed leve tamen amanti: Considerate dumtaxat, inquit, *Augustinus in cap. 26, Matth. Tom. 10 Pag. 1525*, quanta amor reprobis atque lascivis faciat, quam dura, & intolerabilia pertulerunt ut pervenirent ad ea quæ amaverunt: Sive sit amator pecuniæ qui vocatur avarus, sive sit amator honoris, qui vocatur ambitiosus, sive sit corporum pulchrorum amator, qui vocatur lascivus: Et quis posset considerare omnes amores? Considerate tamen quantum laborent omnes amatores, nec sentiunt quod laborent &c. Sic *Augustinus*.

Consideremus hoc ergo, ut monet *Augustinus*, in variis exemplis: 1. Quid non pertulit Patriarcha *Jacob* pro *Rachele*, ut illius amoribus potiretur? dicat ipse met: *Die noctuque*, inquit *Genesi cap. 29, astu urebar & gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis*, idque per quatuordecim annos, & post hæc omnia, inquit Scriptura, tot anni videbantur illi dies pauci, præ amoris magnitudine. Optime ergo ait, *Bernardus Serm. 14, in Cant.* Ubi amor est, labor non est.

2. Domicella quædam, ut ad tempora nostra veniamus, detestabat conjugium adolescentis, qui claudicabat, nam crus sibi paulo ante confregerat. Ubi amasius hoc intellexit, mox chirurgum advocat, & denuo, acerrimo doloris sensu, crus sibi confringi, & restâ confingi curavit: Miraris? amabat, & ideo leve illi videbatur quod patiebatur. Sed nulla res, inquit *Augustinus*, amanti difficilis.

3. Fuit nobilis aliquis qui digitum auricularem sibi præciderit, eumque litteris insertum in pignus amoris ad suam amasiam destinavit: Alter cum forte acum super puellæ pectus conpexisset,

subla-

sublatum ori inferuit, dicens tanto se eam amore diligere, ut acum libens in illius gratiam deglutiret, fecit, & extinctus est. Denique fuit qui biberis ad sanitatem amasiæ suæ, non modo vitrum efficcavit; sed insuper omnes margines dentibus comminuit, & vitri fragmenta avidissime devoravit, & vitam amisit. Monstra illa sunt amoris, terribilia sunt: Sed amor, inquit, *Chrysostomus Serm. 40.* nec vulnera curat, nec ferrum, nec mortem; si amor est, vincit omnia.

Summa, si amas, non potest tibi via quæ ducit ad terram promissionis gravis esse, aut difficilis, quia nullum Dei mandatum est quod non sit leve, facile, & suave amanti.

Aut tu dic mihi quænam ex illis tibi gravia, videantur. Forte inimicos diligere, illis parcere, aut benefacere? nullus habuit majores hostes quam *David*, nemo libentius illis condonavit: An grave æstimas servare pudicitiam? Quomodo ergo tot millia virginum, tanta cum hilaritate illam servarunt? Quare merito petebat interdum à se *Augustinus*: Non poteris quod isti & istæ?

Dices fortasse quod audimus alios aliquando dicentes: Illi erant sancti: verum dicis, sed homines tamen erant ut tu, ex eadem materia facti erant qua tu: Si tu ex carne es, non erant illi ex ære, non erant alterius naturæ quam tu.

Quis sanctior *Elia*? Tamen, inquit *Jacobus Apostolus Cap. 5*: Homo erat, similis nobis, & obnoxius passionibus, qui habebat affectus & motus humanos: jam irascebatur, jam melancholicus erat, jam premebat illum fames, & sitis, & lassitudo, & alia incommoda, sicut nos: Vide tamen quanto animo fuerit ac fortitudine: Impetravit à Deo ut lingua ejus fieret clavis cæli, ut illud modo aperiret ad fundendos imbres, aut ignes juxta suam voluntatem, modo illud clauderet ut non plueret: Nihil illi erat difficile, quia totus ardebat amore in Deum.

Lego in libro *Iosue cap. 11*. Quod *Iosue* supremus exercitus *Israëlitici* dux, universa compleverit quæ præceperat Deus *Moyse*, & *Moyse* illi: Non præterit, inquit Scriptura, de universis mandatis vel unum quidem verbum quod jussisset Dominus *Moyse*. Et hic, homo erat sicut & tu, sed sanctus quia Deum amabat; ideo ardua quæque levia videbantur, tu vero, quia non amas, omnia difficilia tibi videntur.

Lego 2. apud *S. Lucam* cap. 1 de *Zacharia*, & ipsius uxore *Elisabeth*:
Erant ambo ante Deum incedentes in omnibus mandatis, & justificationibus
Domini, sine querela.

Non in aliquibus tantum mandatis, sed in omnibus, nec in mandatis tantum, sed etiam in justificationibus, hoc est, in omni genere devotionis ac pietatis Et quod non minus mirabile est, vivebant in matrimonio *sine querela*.

Et hi homines erant sicut & tu, ex eadem carne constantes, & passionibus humanis obnoxii, sed sancti erant, quia Deum sincere amabant, ideo nullum erat mandatum, nulla justificatio, quæ illis non videbatur non levis: Tu vero quia non amas in plurimis quæ occurrunt in matrimonio præcepta à Deo, facis difficultatem;

Attendis diabolo & carni dicenti tibi, sicuti olim illi exploratores terræ promissionis ad filios *Israel*: Terra illa quam vidimus, habitatores habet fortissimos: Vidimus ibi monstra quædam de genere gigantæo qui devorant homines, monstra quædam, quibus comparati locustæ videbamur.

Ecce omnia tam terribilia & horrenda, ut populus illis auditis, exclamaret: *Nequaquam ad hunc populum possumus ascendere*, Interea omnia erant mendacia, Scriptura enim dicit, *destruxerunt terram quam inspexerant.*

Tu quoque territus falsis imaginationibus, dicis, non possum hoc, non possum illud: contrarium est verum, inquit *Augustinus Serm. 61, de temp.* Nam in omnibus Scripturis, inquit, dicit tibi Deus, quia potes, tu vero è contrario respondes te non posse: Considera nunc utrum Deo, an tibi debeat credi: Et ideo quia veritas mentiri non potest, relinquat vanas excusationes suas humana fragilitas, quia nec impossibile aliquid potuit imperare qui justus est, nec damnaturus hominem pro eo quod non potuit vitare, qui pius est.

Optime vocat *Augustinus* *vanas excusationes* eorum qui dicunt se non posse: Non poteris, ut alibi ait, quod isti & istæ, tot millia fecerunt? dicis illi fuerunt sancti; Vana excusatio, quia nihilominus homines fuerunt ut tu, quare non posses esse sanctus ut illi? Dices, non habeo tantas gratias ut illi; vana excusatio, habes si vis, est enim axioma Theologorum, factu quod in te est, & Deus faciet quod in se est: Invenio, inquit, magnas difficultates; vana excusatio,

rio, ama Deum, & non invenies, nihil enim difficile est amanti: Piger es, ideo quadrat in te quod ait, *Salomon Prov. cap. 22: Dicit piger: Leo est foris, in medio platearum occidens sum: Nullum virtutum genus tibi esse videtur quod non leoninam ferocitate præ se ferat. Exhorrescis jejunia ut noxia sanitati, times egestatem si des eleemosynas, ex remissione injuriarum times labé nomini tuo inurendam, phantasiæ sunt quæ tibi amor proprius, & diabolus suggerit, vel ut ait, David Psalm. 93: Fingis laborem in precepto: Phantasiæ sunt, si enim vere amares, nihil tibi foret difficile pro Deo & cælo, sed diceres cum caleb & Iosue, duobus sanctis exploratoribus terræ promissionis: Terra illa cælestis quo tendimus, fluit lacte & melle, ascendamus ergo, & possideamus eam, quoniam facile poterimus obtinere eam. Non sunt leones in via qui te decerpant, tu fingis hoc; non sunt talia monstra quæ te devorent, tu fingis hoc, quia credis diabolo, non sunt ibi gigantes qui te terreant, tu fingis hoc, tantum ama, & omnia tibi fluent lacte & melle.*

DISC URSUS VI.

Punitur quidam qui ligna colligebat die Sabbathi.

Cum castra filiorum Israël, adhuc versarentur in deserto Pharan, contigit ut quidam ex illis colligeret ligna die sabbati, quem cum invenissent, obtulerunt eum, inquit Scriptura, *Moyse & Aaron, & univere multitudini, qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eo facere deberent: Dixitque Dominus ad Moysen: Morte moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba extra castra, cumque eduxissent eum foras, obruerunt lapidibus, & mortuus est, sicut præceperat Dominus.*

Hic vides quam severe puniat Deus violatores festorum, etiam in re non admodum gravi, qualis erat aliquot ligna colligere. Hinc ulterius colligere potes quanti faciat Deus dies sibi dicatos. Hanc occasionem, arripiam, agendi de celebratione festorum, in qua hodieque passim peccatur.

Dico 1. Principium mundi, simul fuit principium Sabbathi apud *Judæos*, & diei Dominicæ apud Christianos. De Sabbato quidem ait Scriptura *Genes. cap. 2*, postquam narraverat opera omnia quæ Deus

*Festi dies
Sanctorum
celebrandi,*